

Núm. 53 • Any XIII • Setembre 1997

Butlletí dels Lluïsos

Primera Mostra d'Entitats d'Horta-Guinardó
a la Clota, del 13 al 15 de juny de 1997

Centre Parroquial d'Horta

MEMBRE DE LA COORDINADORA D'ENTITATS D'HORTA

Feliu i Codina, 7 i 9 • Tel. 427 73 27 • 08031 Barcelona

acció cívica

Felicitació

És una satisfacció poder felicitar-vos les Festes del barri d'Horta per mitjà de la vostra revista trimestral que, precisament en cada edició d'estiu, es revesteix d'una alegria especial molt pròpia d'aquests dies que compartireu tots junts.

En la història del poble català la Festa Major ocupa un lloc de privilegi entre totes les festes populars conegudes. És una festa que s'escampa arreu de la geografia de Catalunya, sobretot en arribar el bon temps, que és quan permet fer dels carrers i places llocs oberts, alegres i convivençials.

La història també ens recorda que la Festa Major era, per excel·lència, la celebració espontània de la cloenda d'una etapa de treball, al camp, en els oficis, a la indústria. Era un pretext jolís per retrobar-

se el amics i els parents, quan les comunicacions i les obligacions quotidianes dificultaven el contacte. Ara, que aquests entrebancs s'han superat, la Festa Major segueix vigent amb idèntica força i el mateix poder de convocatòria d'abans.

Si algú vingut de lluny em demanés una explicació raonada d'aquesta tradició tan vigent i tan popular, jo li hauria de justificar la resposta en base a dos arguments de pes. Un fóra el civisme de la nostra gent, la pervivència d'uns valors com la solidaritat, la convivència, el respecte als altres, el desig de compartir..., els quals volem mantenir tossudament perquè formen part del nostre tarannà. L'altre seria, sens dubte, parlar-los de l'existència de col·lectius que, fent gala d'aquests valors que esmentava, són capaços no només d'organitzar les festes i d'engrescar tothom a participar-hi, sinó també d'aconseguir que cada Festa Major tingui un to distintiu i especialment recordat per a aquells que la gaudeixen.

La Festa Major del barri d'Horta reflectirà, doncs, l'esperit de germanor i el sentiment de civisme de tots nosaltres. Serà la part més visible i més festiva de la tasca tenaç i continuada feta per les entitats d'aquest barri barceloní que ha anat creixent sense perdre els seus trets més característics.

Rebeu el reconeixement per l'actuació positiva que heu fet com a Centre Parroquial d'Horta i, també, el desig sincer d'uns dies molt grats.

Bona Festa Major d'Horta i moltes felicitats a tots!

Josep Lluís Cleries

*Director general d'Acció Cívica
Generalitat de Catalunya*

3 2 . 4 5 5

**Què és aquest número?
Vegeu la pàg. 21.**

barriada

1a Mostra d'Entitats d'Horta-Guinardó

Vàrem ser-hi presents, sí senyors. La 1a Mostra d'Entitats d'Horta-Guinardó, muntada a la Clota, a la flamant avinguda del Cardenal Vidal i Barraquer, prop de la Torre Jussana, de Can Gasparó, de Can Paronet, del monestir de les Monges Minimes —o, si ho voleu en topònims més moderns, al peu dels Mixtos Gegants i prop del Pavelló de la República— va ser tot un èxit de gent, de col·laboració. No ens ho acabàvem de creure.

Es la primera vegada que s'organitza una concentració com aquesta. Tantes Entitats, tanta exposició de la feina que es duu a terme dia rere dia, any rere any, sense clams de periodistes ni espectacles de televisió! No era més que una simple mostra d'unes quantes de les activitats i semblava la Festa Major.

Les accions senzilles de cada dia, quan s'exposen sobre paper, en fotografies, quan

ENTRE PARROQUIAL D'HORTA-LLUISOS

en fem un resum amb paraules, ja no són tan senzilles: són magnífiques i importantsimes! Després direm que sols les formigues són treballadores infatigables! Ah, no! Els homes i les dones som supertreballadors, som generosos, sabem donar alegria, amistat, recolzament. Som capaços de bellugar-nos i defensar el proïsme de les maneres més impensables!

Aquestes reflexions me les he fetes en veure la heterogeneïtat de serveis i de moviments que ens han presentat en aquesta Mostra.

Mereixem un fort aplaudiment!

Dora Serra

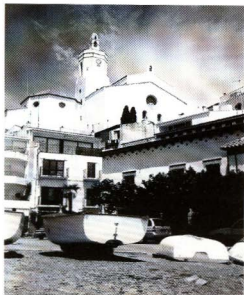
sumari

02. Acció cívica / *Felicicació* / Josep Lluís Cleries
03. Barriada / *1a Mostra d'Entitats d'Horta Guinardó* / Dora Serra
04. Excursió / *Roses, Cadaqués, Portlligat i Cap de Creus* / Pilar
05. Prosa i poesia / *Temps passat d'Horta* / Miquel Campmany // *A muntanya* / Joan Bartrolí i Bonany
06. Manualitats / *Llegim llibres?* / Diverses autores
07. Festes de Sant Lluís 1997 / *Manualitats / Fotografia / Teatre*
09. Acte d'homenatge a set homes dels Lluïsos
16. Records d'altres temps / *I seguim de campaments* / Pere Solé i Sans
19. Necrològiques / *Ha mort mossèn Bonet* / Antoni Caminal i Jordi Toboso
21. Costumari / *Sant Gil i la Mare de Déu de Núria*
22. Infantesa / *Raconet del soci infantil* / Carmina
22. Vivències / *M'agrada donar bon exemple* / Joan Homar i Gibert

excursió

Roses, Cadaqués, Portlligat i Cap de Creus

Bé: ja hem arribat a fi de curs, i, com cada any, els de la secció de Manualitats ens reunim per fer una sortida i celebrar un dia de germanor amb totes les professores i alumnes i també amb tots aquells a qui agrada fer sortides amb el Centre. Aquest any fem —el dissabte 7 de juny de 1997— un petit viatge

per mar: Roses, Cadaqués, Portlligat i Cap de Creus.

Tots som puntuals a la nostra trobada que, com sempre, és davant l'església d'Horta. Som dos autocars, i anem tots contents perquè ens fa bon dia; això sí, em sembla que ens farà calor. Després d'una lleugera parada per a esmorzar reprenem el camí cap a Roses.

En arribar-hi ja trobem la barca que ens espera i ens portarà a fer una petita travessia navegant per la costa; una espessa boira no ens deixa veure bé la panoràmica, però arribant a Cadaqués ja surt el sol. Tenim una bona estona per visitar el poble.

El primer que fem és anar a visitar l'església. Tenim sort: està oberta i així vam poder veure el famós retaule barroc. Després, uns cap a un cantó, d'altres cap a

un altre, i així hem passat l'estona. I tot xino-xano hem arribat al restaurant una mica cansats, no pas per la caminada sinó perquè ja feia molta calor.

Hem dinat bé, i després hem gaudit de la sorpresa que ens tenien preparada: ha vingut un tercet a cantar-nos unes havaneres, i, en algunes d'elles, nosaltres els hem fet d'acompanyament. Com era d'esperar, no podia faltar la popular havanera *El meu avi* i tots l'hem cantada amb gran entusiasme. Aquesta ha posat punt final a la sobretaula.

Després, una caminadeta per anar a trobar l'autocar, que ja ens esperava. La tornada ha estat una mica calorosa, però donem gràcies a Déu que hem arribat sans i estalvis a Horta.

I ara, fins al curs que ve.
Bon estiu a tothom!

Pilar

Temps passat d'Horta

Records de la infantesa... Les hores passades per perduts camins... L'aire pur de les passades carenes amb les flaires del romanins i els pins i les hores avui recordades, somni volgut d'il·lusió.

Ermites venerables de Sant Genís i Sant Cebrià, records perdurables de les estances entre vosaltres, amb fe, amor i veneració del temps humil passat... Els dies de Setmana Santa, i els favors per malalties, resant dins d'una ermita, entre l'oreig d'esponeroses alzines, alterosos pins i altius oms de les fondalades per on baixa l'aigua pura i fresca d'acollidores fonts...

Descans, pau i harmonia... Racons amics encara besats per la rosada dels espais tan infinits... La vall d'Hebron... Terres amb ginesteres, vinyes de dura vida, somni d'un vell ametller sol i abandonat, la seva branca florida... Un ramat que pastura en un solei de tardor, resseguint lendralis fulles d'esbarzers, vidalbes i rebrols d'herbeis entre raconades solitàries dels afores avui perduts.

Matins dins les bosquíries un temps curulles d'arboç, bruc, pins, rals i galzerans. Hores encisades, matinades fresques de recerca de saborosos

rovellons...

Com torna, Déu meu, el meu passat tan estimat, tot senzillesa! Modernes edificacions són avui — 1996 — alçades en els meus racons d'infantesa. Accepto el nou temps que avança canviant espais, ambients, costums, tradicions...

Venerable Acadèmia de Sant Lluís Gonçaga, accepta el meu agraïment. Tu vares recollir els meus millors anys de joventut. A tots els que vau recordar les hores viscudes dono les més sentides gràcies.

Miquel Campmany

Juny de 1997

A muntanya

Ajagut damunt del verd de l'herba fresca, com m'agrada mirar el cel esbatanat, contemplant dels núvols blancs la suau tresca; deixant lliure el pensament empresonat

sens que res ja reflexioni que l'aturi per desfer-li la pau plena de l'instant, i gaudint de la dolçor, fins que s'apuri, de la mel que la Natura em va brindant...

I aturant l'ull meu cansat en 'quella estrella que anuncia la vinguda de la nit; tot oïnt el gai dringar que fa l'esquilla en cercar l'ovella mare el xai petit...

I escoltant el remoreig de l'aigua pura que s'esmuny entre les pedres del torrent, i el belar d'aquell ramat que a prop pastura i la flauta del pastor, tranquil·lament...

I restar així, ajagut, sense fer fressa, aspirant el suau aroma dels vells pins; admirant del Creador la gran empresa; enlairant l'esperit meu espai endins...

Joan Bartrolí i Bonany

Santuari de Queralt, agost de 1950

Llegim llibres?

Les alumnes de català de la secció de Manualitats continuen llegint llibres. Heus ací uns quants comentaris més...

L'hora vint-i-cinc, de C. Virgil Gheorghiu. Editor Lluís Carallt. Col·lecció Ave Fénix, 192. Editorial Plaza Janés.

Una gran novel·la que bé pot haver estat realitat. Es tracta d'un gendarme que, per aconseguir una dona, envia el seu marit a la guerra, calumniosament, dient que era jueu, i tots els jueus eren requisats de les seves coses per enviar-los a la guerra i maltractar-los. La majoria morien.

Aquesta novel·la és dura, però pot passar de la ficció a la realitat. Té un final inexplicable i injust del protagonista, home bo i d'uns valors superiors per aguantar l'inimaginable.

Aquest llibre, l'he llegit unes sis vegades al llarg dels vint-i-sis anys que fa que el tinc. Sempre hi he vist una fortalesa i un esperit de superació incansable.

Us el recomano.

Pilar González

Si pugues al Sagarmatha quan fumeja neu i vent, de Josep Francesc Delgado. Editorial Laia. Col·lecció El Nus.

En un curs de català ens van aconsellar que llegíssim aquesta novel·la i a més vam anar al Parc de les Aigües a una conferència que hi va fer l'autor. Va ser molt

interessant, ja que tothom volia saber si el leti existeix de debò.

S'ha convocat una reunió urgent amb els membres de l'expedició catalana a l'Everest —Sagarmatha, en nepalès—. Han aparegut dos testimonis nous que poden aclarir el que va passar i que fa posar els peus de punta: el diari de la Mireia, escrit a 8.250 m d'altura i els detalls aportats per Reinhold Messer, l'home que havia fet el cim en solitari, un dels millors escaladors del món. Ara és a l'Himàlaia per esbrinar un dels misteris més inescrutables. S'havien complert les previsions del Gran Lama?

Josep Francesc Delgado, nascut a Barcelona el 1960, és professor agregat de Llengua i Literatura Catalanes, guanyà el 1987 el premi de narrativa "Al Vent", i el 1988 el premi "Joaquim Ruyra".

Si us animeu a llegir-la, hi ha una segona part que us recomanaré un altre dia.

Montse Jaimejuan

Sarcènit, de Jaume Vila. Editorial Faertes.

Sarcènit és una novel·la del Jaume Vila. Es desenvolupa a l'Urgell, lloc on va néixer i créixer l'autor.

El relat el va començar al mateix castell on ell va passar la seva infantesa, el castell del Remel. També passarem pels poblets dels voltants: Vall-verd d'Urgell, Linyola, Liars, etc.

Aquesta novel·la presenta un personatge molt dur i està basada en la història de l'Urgell quan va patir la seva metamorfosi.

En llegir-la, de seguida em vaig trobar immersa en un llibre tenebrós, del qual el personatge principal arriba fins i tot a l'assassinat.

Pilar Giménez López

Festes de Sant Lluís 1997

Un any més hem celebrat actes extraordinaris per a commemorar la nostra festa patronal. Com d'habitud, hi han participat totes les seccions de la Casa.

MANUALITATS

Hi ha hagut l'exposició extraordinària de Manualitats, on hem pogut admirar els magnífics i prolífics treballs de les nostres sòcies i simpatitzants. *(Vegeu la fotografia que il·lustra el peu d'aquesta pàgina.)*

FOTOGRAFIA

També la Secció Fotogràfica ha contribuït a ressaltar aquestes festes amb el seu:

XXV Concurs Nacional de Diapositives Color 1997. Participants: 86. Agrupacions fotogràfiques representades: 16. Obres presentades: 258.

Members del Jurat Qualificador: Josep Ll. Garcia Surreales, de Badalona; Antoni Grau López, de Càmera Club Sabadell, i Antoni Mañosa Bassa, d'Agrupació Fotogràfica Creació-90. Veredictes:

Premi d'honor: *Col·lecció de Josep Lois Clemente*, de Palamós.

Primer premi: *Bodegón-2*, de Miguel Veiga Tejido, de Logroño.

Segon premi: *Eva*, de Joan Sancho Paytovi, de Badalona.

Tercer premi: *Claudi-2*, de Francesc Perea, de Badalona.

Classificació social:

Primer premi: *Xemeneia-2*, de Carme Ballester Piqué.

Segon premi: *Crispin-3*, de Pere Solé Serra.

Els socis de la secció que durant l'any assisteixen a les tertúlies, exposaren algunes de les seves obres a la sala Fòrum.

Ambdues exposicions, tant la de Manualitats com la de la Secció Fotogràfica, van ser molt visitades i lloades.

ESBART FOLKLÒRIC

La secció de danses catalanes ens va delectar la tarda del diumenge 22 de juny amb la seva extraordinària actuació.

Bravo, bravíssimo!

TEATRE

El dissabte 28 i el diumenge 29, a les sis de la tarda, vàrem tornar a veure l'actuació d'uns quants dels nostres fidels veterans actors i actrius. Les dames — Dora, Marta i Anna — i els cavallers — Pere, Joan, Carles, Lluís, Josep, Ricard i Ramon, el jovenet de la colla — van interpretar una obreta d'Apel·les Mestres titulada *Tres i no res*. (Vegeu la foto del peu d'aquesta pàgina.)

Se'n sortiren tots molt aïrosament, com ens tenen acostumats cada any.

La segona part de l'espectacle la protagonitzaren un grup de socis (amb aquest apelatiu es presentaren) amb una versió reduïda de l'opereta de Gilbert & Sullivan *El Mikado*, "cantada" en play back (vegeu la foto de dalt d'aquesta pàgina), aprofitant les veus del grup *Dagoll Dagom*, que no fa gaires anys va oferir dita obra al públic barceloní.

Va ser una agradable sorpresa contemplar la posada en escena, les caracteritzacions dels personatges, el vestuari, la mímica i la interpretació. Ens deixaren bocabadats.

L'enhorabona! Ens agradaria que aquest grup de socis ens sorprengués amb un altre espectacle abans de l'any que ve (un any és molt de temps!) Els esperem!

ACTE D'HOMENATGE

A més a més, el dia 29, a la mitja part d'aquest festival teatral, hi hagué un acte supersimpàtic: un homenatge a set homes dels Lluïsos que han passat la ratlla dels 80 anys.

Ja que es va fer un resum de les seves vides i les seves activitats dintre dels Lluïsos, reproduïm a continuació, una mica simplificat, el text que llegiren els presentadors Jordi Dordal i Marta Olivé.

Podem considerar que, en aquest número 53, de setembre de 1997, del BUTLLETÍ dels Lluïsos, ocupa el lloc de la secció **Entrevistes**:

Els presentadors començaren dient:

—El Centre Parroquial, els Lluïsos d'Horta, vol retre avui, amb motiu de les Festes del nostre Patró sant Lluís Gonçaga, un acte d'homenatge a un grup d'homes — els senyors Francesc Toboso, Josep Grau,

Àngel Borràs, Martí Torné, Joan Martínez, Miquel Campmany i Pere Solé — que durant anys han donat moltes hores de la seva vida al nostre Centre.

—Us explicarem breument alguns detalls de la seves vides i actuacions en els Lluïsos d'Horta.

Francesc d'Assís Toboso i Bosch, nascut el 26 d'agost de 1916

—No és present entre nosaltres, a causa de la seva malaltia, però ens consta que en el seu cor viu la guspira d'amor pels Lluïsos d'Horta.

—Francesc Toboso començà la seva carrera no professional dins del món de la faràndula —com escriu ell mateix en els seus records— l'any 1924, quan tan sols tenia vuit anys, al teatre del col·legi que ara es diu La Salle Bonanova, representant-hi *El flabiol màgic*, precedit, en anys anteriors, de diversos monòlegs.

—Als Lluïsos d'Horta va començar de nano. Va formar part del quadre juvenil dirigit pel senyor Joan Solanas.

—Mencionem les seves actuacions en *Els dos orfes de París*, en *El ferrer de tall* (on feia de Manxaire), en *El divíno impaciente* (on era el protagonista Francesc Xavier)... obres dirigides pel senyor Lluís Lamor abans de la guerra.

—Va actuar a les ordres de tots els directors escènics que hi hagué al Centre en la seva època.

—La seva vida artística fa un salt, per arribar al 1943, any de la seva primera tasca com a creador, actor i director de *La Passió d'Horta*, coneguda així arreu de Catalunya.

—En el "Llibre d'Or de la Passió" es recullen elogis escrits — entre l'any 1947 i el 1961 — per personalitats destacades com ara Josep Maria Folch i Torres, Enric Borràs, Tomàs Roig i Llop, Santiago Vendrell...

—L'aportació de Francesc Toboso com a director tingué una durada d'uns deu anys.

—L'any 1948, junt amb altres persones relacionades amb el teatre, funda el "Foment de l'Espectacle Selecte i Teatre Associació", conegut com a FESTA, associació de la qual

formaven part quasi tots els grups artístics dels barris de la ciutat de Barcelona i dels afores.

—Com a director de les obres de teatre de FESTA va protagonitzar i representar al Teatre Studium el *Cyrano de Bergerac*.

—També dirigí i protagonitzà *El port de les boires*, obra que es representà al teatre Romea i que sortí guanyadora del primer Concurs d'Elencs de Teatre Amateur organitzat per FESTA.

—El Centre Parroquial d'Horta obtingué el Primer Premi i el Diploma d'Honor per a tot el grup. Francesc d'A. Toboso rebé el diploma al millor director.

—Així, de mica en mica, la seva carrera com a director s'anà fent cada vegada més professional.

—Va cantar de tenor a l'Orfeó Montserratí.

—En Francesc Toboso va exercir de director professional en d'altres teatres de la nostra ciutat. Finalment, va dirigir la companyia de Joan Capri al teatre Romea

—Recordem ara la seva esposa, la senyora Maria Ribó i Fàbregas, filla del senyor Ramon Ribó i Vallribera.

—Va actuar fent comèdia amb les noies a *La Ventafocs*, *La molinera del molí bonic*...

—Va fer el paper de Virrei a *La santa virreina*..., en una versió per a dones soles...

—En començar les representacions de la Passió, l'any 1943, mossèn Miquel Pujol, aleshores rector d'Horta, tenint en compte que la Maria era la promesa d'en Paco, li va permetre fer de Mare de Déu, paper que representava amb gran unció.

—Cantava a l'Orfeó Montserratí com a soprano.

—Maria i Paco, us recordem! Per molts anys!

Josep Grau i Sabaté, nascut el 2 de novembre de 1914

—Va començar com a aspirant als vuit o nou anys. De jove era un lector empedreït. Sempre que podia, anava a la biblioteca dels Lluïsos.

—Pel preu mòdic de 25 cèntims cada quinze dies, podia emportar-se un llibre per

a llegir-lo a casa.

—Va aprendre de ballar sardanes amb el senyor Miquel Bonet i la seva germana Tuies, en el Centre Català.

—També va fer d'actor alguna vegada.

—Recordo *L'heru Pruna*—diu el senyor Grau—. Jo hi feia el paper principal. Vaig fer també de soldat andalús en una peça titulada *Per no entendre el castellà*. Recordo que havia sortit als Pastorets...”

—A la Passió, hi va col·laborar sempre. Era de la Junta del Patronat. El seu càrrec era el de relacions públiques.

—Els anys 1935 i 36 —explica— quedàrem campions de pilota a mà en Ferran Solé i jo.

—A futbol, no hi va jugar mai, però era un fanàtic dels *Pacífics*, que jugaven al camp de l'Horta.

—“El que si he fet és gimnàstica — comenta—. El professor senyor Manel Prats ens entrenava els matins, de dos quarts de set a les vuit. Molts dies, abans d'anar a treballar, assistia als entrenaments.”

—El senyor Grau posseeix la insígnia de plata del Centre Parroquial, que li va concedir la junta directiva. Que Déu l'ajudi. I molt agraits, senyor Josep Grau!

Àngel Borràs i Duran, nascut el 27 de juny de 1914

—De petit anava ja als Lluïsos, tan petit que, abans de néixer, ja l'hi portava la seva mare.

—El senyor Àngel Borràs era l'ebenista que hi havia al carrer Alt de Marín.

—El seu pare, Pere Borràs, era íntim amic de Ramon Ribó i Vallribera, pare de Maria Ribó, esposa de Francesc Toboso. Pere Borràs i Ramon Ribó eren com germans.

—No va fer mai comèdia... —dalt d'un escenari, s'entén—, però assistia als Lluïsos a totes les funcions, i algunes obres les sap de memòria.

—Recorda que als 7 anys —per tant, parlem de l'any 1921— havia assistit al cine que es feia a la sala dels Lluïsos.

—El pare del senyor Jaume Llobet, l'òptic, se n'encarregava. La cabina, la posaven al

fons de l'escenari.

—Després, i a l'estiu, es feia cinema a fora, al pati.

—La cabina, la instal·laven al final de la biblioteca i la projecció es feia damunt la paret del frontó.

—També es recorda del cine que va muntar el vicari mossèn Joan Bonet, amb la projecció de *Forja de homes*...

—No varen fer gaires més pel·lícules, perquè esclatà la guerra civil.

—En el cinema del Local feien funcionar el projector els senyors Sebastià Boada i Josep Torné, els diumenges a la tarda.

—Entre els serials que hi va veure i que duraven mesos i mesos, el senyor Àngel Borràs recorda *Los conquistadores del Oeste*.

—El vicari mossèn Gabriel Roca va formar una escolania a la Parròquia. El senyor Àngel Borràs hi cantava. Era el més petit de la colla.

—Quan hi havia mossèn Massaguer de rector, l'any 1921, es va formar l'Orfeó Montserratí, dirigit per mossèn Antoni Pastó, germà dels Pastó Maríné, de can Maríné.

—L'Àngel va començar a cantar a l'orfeó amb el mestre Roma i en la corda dels barítons.

—Després, l'any 1948, se'n va anar a l'Orfeó Català. Van cantar-hi més de 25 anys.

—El deixava tots els discos que es feien servir per a il·lustrar musicalment la Passió d'Horta.

—Juntament amb el senyor Pere Solé organitzava excursions amb autocar, a llocs com ara Santa Maria de l'Estany, Poblet i Santes Creus, Torrelles de Foix, Moià...

—El senyor Borràs és un expert en dibuix i pintura. Abans dels 14 anys va omplir dels seus dibuixos l'exposició dels Germans de la Doctrina Cristiana (els *Hermanos del carrer Chapi*).

—Va ser ajudant de tramoista amb Ricard Vendrell, i, després, pintor de decorats.

—El primer decorat que va pintar fou per representar *L'heru de la baronia*, que tingué molt d'èxit. En total, va pintar-ne una

dotzena, de decorats.

—Després de la guerra va fer el decorat de l'anunciació per a *L'Estel de Natzaret*.

—La seva esposa, Maria Payerol i Serra, va venir a viure a Horta, amb els seus pares, procedents de Santa Eulàlia de Vilapicina.

—Era molt amiga de Maria Ribó. Anaven juntes a la Cultura de la Dona.

—Actuava en totes les comèdies per a noies i cantava de soprano a l'Orfeó Montserratí.

—L'any passat van celebrar els 55 anys de casats. Maria i Àngel, per molts anys! Molt agraïts pel vostre testimoniatge i per la vostra vida plena de records amb els Lluïsos.

—No han pogut assistir avui en aquest acte, perquè el seu estat físic no ho permet. Però tenim entre nosaltres a la seva neta. Moltes gràcies.

Marti Torné i Sabadell, nascut el 21 d'abril de 1914

—Va començar d'aspirant, de petit.

—Abans de la guerra va fer-se càrrec del cafè, substituint el senyor Alexandre Saló (en Candro).

—Ell sí que pot dir de veritat que els Lluïsos eren casa seva, ja que hi va viure amb la seva mare i el seu germà Frederic.

—La seva gran afició: la Música.

—Cantava de tenor a l'Orfeó Montserratí. Ajudava a copiar les partitelles per a cada corda.

—La música era "lo" seu. Tocava el piano en moltes representacions teatrals.

—Per als pastorets, van formar un conjunt de flautes dolces que tocava en el quadre del bosc nevad: ell, en Joan Bonany, en Josep Colomines, en Jordi Dordal, en Josep Homar i en Josep Maria Terrades.

—També feia comèdia de tant en tant. Li anaven bé els papers que havia interpretat en Ramon Ribó. Havia fet de Rovelló en els pastorets d'en Folch i Torres.

—Va ser l'autor d'alguna comèdia per a noies soles.

—Va fer, per a homes sols, una òpera curta que es titulava *Reconciliazione*.

—Va estudiar piano quatre anys. Fou autor d'òperes bufes com *Carni a la Griell-la*.

—O com *Il Traidore Malodetto*, amb la Maria Rosa Bonany de soprano. Al final de l'obra, a la protagonista, li van regalar una col gegant de can Mir.

—Com a tenor, Marti Torné va representar *Càpsules Mauser*, a Sant Esteve Sesrovires, després del concert de l'Orfeó Montserratí.

—Era molt amic d'en Lau —Estanislau Farrés, especialista en dimonis grossos—. Treballaven junts al ram de l'aigua.

—Va fer d'apuntador, substituint el senyor

Jordi Toboso i Maria Ribó / (en representació de Francesc Tor
Pere Solé i Sans, Martí Torné i Sabadell, la neta d'Àngel Borràs

Bartomeu Homar.

—Després de la guerra va tornar als Lluïsos de cafeter. I ajudava el mestre Àngel Colomer i del Romero, director de l'Orfeó Laudate i del nostre Orfeó Montserratí.

—Va intervenir en la il·lustració musical de la Passió.

—Tocava el piano per a l'Esbart Folkloric d'Horta dirigit pel senyor Castells.

—Va fer la il·lustració musical d'obres teatrals com *Los ladrones somos gente honrada*, i d'altres.

—Feia tantes coses i amb tantes ganes que, alguna vegada, adormit, tocava el piano.

—Fou considerat un dels bons jugadors de sacó.

—La seva esposa, la senyora Joaquina Petit i Mariné, assistia amb la seva família a totes les representacions del Centre.

—Parlem de les col·laboracions de la

senyora Torné: Cantava al cor parroquial. Anava a assajar tots els dies. Tenia molt bona veu. Per això havia actuat amb el quadre escènic de noies, sempre per cantar.

—Havia fet una obra teatral que es deia *L'esposa virginal*, amb música del senyor Josep Maria Roma, junt amb la senyora Maria Ribó.

—Cantava en els casaments de les persones conegudes.

—Va actuar de soprano a l'Orfeó Montserratí, dirigit també pel mestre Roma.

—A causa de la seva incapacitat física, no pot ser aquí, entre nosaltres.

—Quimeta i Martinet, desitgem de tot cor que Déu us ajudi.

Joan Martínez i Menages, nascut el 13 de març de 1913

—Als set anys va començar d'aspirant.

—Com que tenia bona veu, va fer de Sant Gabriel i de Mare de Déu a *L'Estel de Natzaret*.

—Va sortir en moltes obres teatrals.

—Formava part d'un grup de joves que dirigia el llavors també jove Francesc Vedrell. D'aquesta manera, s'anava formant com a actor.

—Va fer un dimoni de *L'Estel*; de dimoni gros en el pastorets d'en Folch i Torres, i de l'esclau Uriel en el pastorets castellans.

—En aquests pastorets va fer d'alcalde Borrego, i la seva filla Maria, que tenia tres anys, fent d'àngel, li treia les orelles de burro que li havia posat Llucifer.

—Abans de la guerra va actuar en el teatre d'estiu, que es muntava a fora, al pati del frontó, i que dirigia el senyor Ramon Ribó.

—Va ser ajudant de direcció d'aquest senyor. Va actuar sota la direcció de tots els directors

...oso i Bosch), Joan Martínez i Menages, Josep Grau i Sabaté, Duran (en representació del seu avi) i Miquel Campmany i Grau.

del seu temps.

—Era tenor de l'Orfeo Montserratí. Havia fet algun solo.

—Va ser tresorer i vocal de la junta directiva.

—Jugava a sacó amb en Tomàs Mari i en Laureà Lamor. Fent parella amb en Tomàs Mari, van guanyar el campionat juvenil.

—Formava part de la Penya Pacifics, equip de futbol dels Lluïsos.

—Abans de la guerra —l'any 1927— es feren unes obres per millorar el teatre i fou dels que es passaven els dissabtes i diumenges treballant.

—En les últimes obres que es van fer al teatre, per a la Passió, ajudant el senyor Josep Maria Terrades...

—... Pare del nostre Richard...

—Va fer tot el muntatge mecànic de la Passió: l'escotilló, la màquina de fer vent, el contrapès del teló... Tot això és obra d'ell.

—La seva esposa, Maria Vendrell i Ollé, va actuar en totes les obres teatrals que varen representar les noies.

—Junt amb altres, la senyora Martínez va treballar en la confecció del nou teló d'aquest teatre. Per a ella, com per al seu marit, els Lluïsos era la seva casa, la seva família, una bona part de la seva vida. Creiem que des del cel ens mira i ens ajuda amb el cor i el somriure.

—El senyor Martínez va conèixer un dels fundadors dels Lluïsos d'Horta: en Jepet de ca la Peira.

—Felicitats, Joan Martínez!

Miquel Campmany i Grau, nascut el 29 de gener de 1912

—Ens plau referir-nos a continuació al nostre bon amic Miquel, que fou actor i director de teatre del nostre Centre.

—Ell ens ha fet un petit resum, en forma de memòria, del seu temps passat al Lluïsos d'Horta. Diu el senyor Campmany:

—“Començo al Local, avui aula parroquial, situat a continuació de la Rectoria. En aquell local es reunia l'aspirantat de l'Acadèmia de Sant Lluís

Gonçaga, fins que, als 14 o 15 anys, es passava a ser soci dels Lluïsos.”

—“Vaig començar la meva actuació en el Local, recitant una curta poesia que es titulava *El gafarró*, junt amb altres noiets que feiem una paròdia dels ocells.”

—“També vaig representar una comedieta dirigida pel senyor Miquel Bonet i Payarol, e.p.d. Jo tenia 8 anys i ell en tenia 16.”

—“Els meus recordats pares, d'acord amb els avis, m'aconsellaren que deixés el teatre per poder estudiar. Així ho vaig fer.”

—“Al començament dels anys 30 vaig reaprendre les meves activitats com a actor, seguint els encertats consells del meu pare, que va ésser un gran actor dramàtic dels Lluïsos.”

—Recordem, del seu pare —el senyor Gaspar Campmany i Serra— entre molts d'altres, els papers de mestre Jordi del *Ferrer de tall*, el protagonista del *Cardenal*, i el Roc de *La creu de la masia*.

—“Un servidor —continua dient el senyor Miquel Campmany— vaig ésser un actor dramàtic forjat, com tants d'altres fills d'Horta, en els Lluïsos.”

—“Els meus primers directors foren: el senyor Lluís Lamor i el tant recordat Ramon Ribó (en Ramonet).”

—“Per acabar, demano un pietós record per tots els que del Cel estant ens miren, recordant la nostra Acadèmia de Sant Lluís Gonçaga d'Horta.”

—Nosaltres dos —en Jordi i jo— volem afegir en aquesta tímida memòria del senyor Miquel Campmany el fet d'haver estat Director del Quadre Juvenil de l'any 1946 a l'any 1961.

—Sota la seva direcció passaren —passàrem—, que jo, en Jordi Dordal, també hi era...

—I jo, la Marta Olivé, també...

—... Passàrem, deia, un total de 93, entre nois i noies.

—I el nombre de representacions dirigides pel senyor Campmany arribà a la xifra de 76.

—Felicitem molt cordialment la seva

esposa, Mercè Galí i Castellà, que ha acompanyat, sempre amb un gran amor, les tasques del marit.

—I els desitgem que puguin celebrar joiósment els 61 anys de casats, el pròxim dia 9 d'octubre.

Pere Solé i Sans, nascut el 5 de novembre de 1909

—Finalment parlarem del senyor Pere Solé i Sans.

—La persona que fa més anys que forma part del nostre Centre. Actualment, n'és el soci número 1.

—El senyor Solé ens diu:

—“Jo anava als Lluïsos com espectador als sis anys, acompanyat del meu germà gran, en Ricard.”

—“L'any 1924, de la mà de mossèn Carles Oller vaig ingressar a la Congregació Mariana que s'acabava de formar a l'Esbarjo Catequístic. D'allí vaig passar als Lluïsos com a soci el 1926. Tenia 16 anys.”

—“Vaig formar part de la junta directiva com a vocal de Pietat, secretari i caixer. Vaig actuar en l'Orfeó Montserratí, sempre en la corda de baritons.”

—“Formava part de l'equip de futbol Penya Pacifics, dels Lluïsos. Vaig fer 28 gols dels 157 que es van marcar.”

—“Era del grup excursionista “Els Ocells”, dels Lluïsos. Vaig ser president de la penya d'escacs Sant Lluís i campió de l'Entitat l'any 1931.”

—“Quant a literatura: l'any 24, als meus 14 anys, vaig escriure tres articles a la revista *Ideal* de l'Esbarjo Catequístic. Del 1932 al 1934, vaig col·laborar al periòdic mensual *La Vall d'Horta*, que sortia dels Lluïsos.”

—“I durant els anys 40, 50 i 60, vaig publicar temes preferentment humorístics a la majoria de números de la revista *Ideal* del Centre Parroquial.”

—“A l'actual *Butlletí* dels Lluïsos d'Horta, que va néixer fa 12 anys, se'm va encarregar el tema *Recordats d'altres temps*. No he fallat mai.”

—“Als meus 19 anys, la secció de teatre va estrenar una obreta meua titulada *Tráfecs* que, dirigida pel senyor Ramon Ribó, es va interpretar un parell de vegades.”

—“Fent de Lluquet o Rovelló vaig cantar més de 150 cuplets diferents, tots de collita pròpia.”

—“La meua primera actuació en el teatre va ser en *La mort de l'escolà*, el 1924, a l'Esbarjo. La meua primera actuació als Lluïsos fou en *El senyor de l'americana*, i el primer paper important, en *El misionero*.”

—“Després de representar molts papers de vell amb el senyor Lluís Lamor de director, el senyor Ramon Ribó començà a donar-me papers còmics, que ja seria la meua especialitat tota ma vida teatral, que va durar fins als 1968: 44 anys de teatre.”

—“La meua estimada esposa, Joaquina Gallemí i Cot, és, sens dubte, la més veterana del Centre.”

—La senyoreta Gallemí formava part del grup de dansa de nois i noies que preparava el folklorista senyor Aureli Campmany el 1923, que no va arribar a quallar. Va ser orfeonista tot el temps que va durar l'Orfeó. I la primera solista que va actuar com a tal. Era soprano.

—La senyora Quimeta va treballar també molt en la confecció del teló del teatre.

—Pere i Quimeta, desitgem de tot cor que Déu els beneeixi.

Amb unes paraules de cloenda del president, Enric Roig, ressaltant els mèrits dels homenatjats, als quals es lliuraren sengles pergamins, i amb un llarg aplaudiment de tot el públic assistent, es va donar l'acte per acabat.

C.P. d'Horta

Capítol LIII

I seguim de campaments

... I seguim de campaments. Després de referir-nos un xic detalladament als primers campaments de 1945 i 46, donarem una ullada llamepec a tots quants es varen anar organitzant.

Després d'un petit parèntesi de dos anys, el 1949 es muntà un tercer campament, aquest com a primer campament del Centre Parroquial. Els anteriors eren organitzats per la Joventut d'Acció Catòlica. Tampoc en aquesta ocasió ens faltà la sempre agraïda presència d'un sacerdot. Si en el primer, el de Riells del Montseny, fou el rector del poble i eximi poeta Pere Ribot (*). que acaba de ser guardonat per la Generalitat, i en el segon, el de Riells del Fai, l'actual canonge de la Seu barcelonina, doctor Francesc Camprubí, aquella vegada fou el sacerdot més estimat per nosaltres, els que tinguérem la sort de tractar-lo i treballar amb ell. Em refereixo —no pot haver-hi dubte— a mossèn Josep Tintó i Alegret, coadjutor que fou de la nostra parròquia de 1941 a 1944 i consiliari del Centre per delegació de mossèn Miquel Pujol. Amb molt de gust vaig dedicar-li el meu record número XXVI.

(*) Quan ja feia dies que aquest article estava escrit, Mossèn Pere Ribot i Sunyer, fill de Vilassar de Mar, poeta, escriptor, Creu de Sant Jordi, morí cristianament, a l'edat de 89 anys, a Girona, el 24 d'agost de 1997. Que Déu el tingui al seu costat.

Pel setembre del 1948 mossèn Josep havia pres possessió, com a rector, de la parròquia de Villanova de la Roca, amb residència a l'antic santuari de Santa Quitèria, encimbellat en plena muntanya, en un lloc privilegiat amb panoràmica excepcional sobre el Vallès Oriental.

I del 3 al 7 de juliol del 1949 el Centre instal·là el campament a l'ombrejada i deliciosa Font de Sant Jordi, a poca distància del Santuari, gràcies a la intervenció personal de mossèn Josep de cara als propietaris de la font que ens donaren tota mena de facilitats. Altes i baixes, més baixes que no pas altes amb referència als campaments anteriors; i pèrdua de la meua condició de més gran de la colla, mercès a la incorporació de l'inoblidable Manel Bel, amb la presència del qual el bon humor i l'alegria estaven més que assegurats. Com sempre, els dies se'ns feien curts i transcorregueren en la més bonica camaraderia. A destacar una nit de trons i llamps i aigua a desdir que ens obligà a abandonar el campament i a buscar refugi a la Rectoria.

Ha passat un any. Els dies 18 al 23 de juliol del 1950 plantàrem les tendes en terres de Can Cervera, al cor mateix del Montseny, a mitja hora d'ascensió des del poble del Montseny, encimbellats sobre el Tordera, al peu dels gegantins Turó de l'Home i Matagalls.

L'ambient, el de sempre; la companyonia, la de sempre; l'alegria, la de sempre. A les vuit del matí, a la missa del poble; a la sortida, les compres necessàries per no passar gana. A la una, bany al gran safareig circular de Can Cervera. Dinar, feina, algun petit passeig, contemplació de la immensitat de la natura,

1er Campament del Centre Parroquial d'Horta
Font de Sant Jordi (Vilanova de la Roca), del 3 al 7 d'agost de 1949

sopar, el Sant Rosari al voltant del foc, una mica de gatzara... i a dormir. Tots els dies i a totes hores, ens acompanyà un gos orellut que semblava un més de la colla i que quedà molt entristit quan ens veié marxar; suposem que ja li haurà passat el disgust.

Un any en blanc, i del 3 al 9 d'agost del 1952, nou campament, aquest anunciat com el Tercer Campament de la Joventut Masculina. Com que un servidor estava ja a les portes dels quaranta-tres anys, vaig considerar que ja començaria a fer una mica el ridícul enmig de la joventut i vaig donar per acabada la vida de campament. Les tendes es plantaren a prop del pintoresc poble de Vidrà, comarca del Ripollès, a 1.000 metres d'altitud. Hi assistiren dotze joves, la majoria dels quals ho feia per primera vegada.

Del 2 al 8 d'agost del 1953, quart campament de la Joventut d'Acció Catòlica

prop del poble de Bagà, comarca del Berguedà, situat a la vessant sud del Moixeró. Boscos de pi roig, pi negre, roures i faigs. Aquesta vegada, el *panxing* fou la nota més destacada. Deia un dels joves a l'arribada a Horta: "Enguany ha estat a base de repòs gairebé absolut. Hem fet molt de *panxing*. Llevar-se a les vuit, neteja general, esmorzar i descans fins a les onze que es començava a preparar el dinar. Després de dinar, migdiada ben llargueta fins a les cinc o les sis. Revista de queviures i, si faltava quelcom, els més bonafès es desplaçaven al poble. Una vegada sopats, s'encenia el gran i acollidor foc de campament; el Sant Rosari al seu voltant. Acudits i xerradeta, i a dormir ben aviat."

Del 8 al 14 d'agost del 1954, nou campament de la joventut a la meravellosa Font del Prat, a pocs minuts de Sant Llorenç dels Morunys —o dels Piteus—,

**2on Campament del Centre Parroquial d'Horta
Can Cervera (Montseny), del 18 al 23 de juliol de 1950**

rodejat de saltants d'aigua i espessa vegetació. Els xicots gaudiren tres dies de la companyia del seu consiliari, mossèn Francesc Tena, qui residia a la rectoria de la parròquia. S'efectuaren petites excursions a llocs tan bonics com el santuari de Nostra Senyora de Lord, la Puda, Pont de Vall-Illonga, sense oblidar, ja una mica més llunyana, l'excursió al naixement del riu Cardener.

... I anem seguint. Càmping de la Joventut a Sant Joan de les Abadesses del 31 de juliol al 6 d'agost del 1955, amb participació de setze joves. Situat a un quart d'hora del poble, a propet d'una font, a poques passes d'un rierol rodejat de pins i boix. Però el càmping es va acabar aviat perquè la inclemència del temps obligà el jovent a buscar refugi a la fonda La Bonica, on passaren quasi tota la setmana amb un programa de tot diferent del que havien somniat. També aquest vegada contaren amb la presència de mossèn Francesc Tena.

El 1956 s'organitzà el campament a la Cerdanya, però tampoc el temps els acompanyà i no pogueren plantar les tendes fins els darrers dies. Es refugiaren a la masia de Can Martí, on passaren tres dies dormint a la pallissa i rebent tota mena d'atencions de la família de la masia.

El 1957, del 4 a l'11 d'agost, es plantaren les tendes en un lloc ben diferent del que s'havia fet fins aleshores. Les feréstegues muntanyes del Montseny i de la zona pirenaica foren relegades a l'oblit. El lloc escollit fou el poble de Vimbodí, a la comarca de la Conca de Barberà, entre vinyes i pinedes, prop de les muntanyes de Prades i del monestir de Poblet. Només hi assistiren set joves, que s'ho passaren en gran a la festa major del poble, però especialment en les excursions a diverses fonts i a l'obligada —i ben detallada— visita del monestir cistercenc.

El campament del 1958 el titularen "Excursió a la Cerdanya" perquè només durà tres dies i el dedicaren a conèixer una

part d'aquella encantadora comarca. Passaren una nit al Mas Martí, on ja s'havien hostatjat dos anys abans, i després plantaren les tendes en un magnífic prat...

... i amb aquest campament descafeïnat s'acabà la tanda, si és que la informació no em falla. Els seus tretze campistes s'acomiadaren, com sempre, amb un "fins l'any que ve si Déu ho vol", però aital "any que ve" no ha arribat encara, amb tot i que han passat ja trenta-nou anys...

... Adéu, campaments!

Pere Solé i Sans (soci n.º 1)

necrològiques

Ha mort mossèn Bonet

La matinada del dia 6 de juliol va morir, a la Residència Sacerdotal de Sant Josep Oriol, de Barcelona, l'estimat sacerdot i historiador Joan Bonet i Baltà, fill de Vilafranca, a l'edat de 91 anys.

L'havíem tingut de vicari del 1934 al 1939 (amb l'obligat parèntesi 36-39), i és recordat per la seva personalitat, pels seus sermons i articles, i també com a historiador eclesialístic.

Era nebot del Dr. Albert Bonet, fundador de la Federació de Cristians de Catalunya, i amb els seus escrits col·laborava al setmana Flama.

Quan va arribar a Horta, fou nomenat consiliari del nombrós estol d'avantguardistes. (El

grup fejecista "Rector Salsas", ja feia dos anys que funcionava amb ple creixement.) Aquells joves, ara ja avis, ens expliquen que el bon tracte i la cura que mossèn Bonet tenia d'ells feien que el consideressin el seu àngel protector.

Nosaltres el recordem com el prototip dels mossens amics dels joves que tenen el gran mèrit del naixement i arrelament dels grups FJC arreu de Catalunya.

Era un entusiasta de l'esport i seguidor del Barça. Jugava amb nosaltres a futbol i frontó al pati del local del carrer Rectoria. Els nostres equips no havien de patir pel material, ja que ell ens ho solucionava. També va aconseguir que ens cedissin el camp de futbol de la Casa Caritat, on ja no hi havia nens però hi romanien les instal·lacions de dutxes i vestuaris.

Estava integrat als Lluïsos, que era el nostre lloc de trobada, i va ser el promotor de les sessions de cinema. Recordem la projecció de *Forja de homes*, que tant d'èxit va tenir.

L'any 1936 pogué marxar d'Espanya i refugiar-se a Roma amb el seu rector, mossèn Miquel Pujol i Forn.

Acabada la guerra el 1939, va tornar a Horta procedent de Cabrejas del Campo, un poble de Sòria, on havia estat fent de rector.

El mateix any 39, però, fou enviat a la barcelonina parròquia dels Àngels. Dos anys després, quan ja era rector del Montseny, va patrocinar el Torneig Montseny de Bàsquet, i els partits es jugaven els dissabtes a la nit, al pati de l'església.

Vingué a Horta a predicar en la festa de la benedicció de la nova imatge de la Mare de Déu del Carme, el 15-7-1941.

Estava en possessió de la Creu de Sant Jordi de la Generalitat i de la medalla d'or de l'Hospitalet per la incansable tasca d'acció pastoral. Va ser president

1941 – Rector del Montseny
Avantguardistes d'Horta visiten el seu
antic consiliari

del Col·legi de Rectors de Barcelona.

Els que tingueren el privilegi d'entrevistar-se amb ell, en el seu medi format per documents històrics que recollia i recopilava, conegueren les seves inquietuds literàries i el seu afany d'historiador, sense oblidar el ministeri parroquial. El 1984 tingué gran resò de la publicació del seu voluminós llibre *L'Església Catalana, de la Il·lustració a la Renaixença*, que el va consagrar com a historiador eclesiàstic.

L'última visita fou el 13 de setembre de 1996. Treballà fins a l'últim moment, i ens ha llegat nombroses obres d'història religiosa dels segles XIX i XX que es troben a la fundació Bonet i Baltà, integrada a la Biblioteca Episcopal de Barcelona, essent aquest material catalogat pel Dr. Cors, actual rector del Seminari Major, perquè sigui consultat i perquè la seva presència sigui sempre viva entre nosaltres. També era un expert en Torras i Bages i el seu pròleg a les obres completes de Verdager.

Fou un expert en la ceràmica catalana del segle XV al XIX, i va fer ofrena de la seva

col·lecció al museu de Vilafranca, on hi ha un retrat del seu pare Joan Bonet i Marrugat.

El bisbe auxiliar de Barcelona, Joan Carrera i Planas, deia que formava part d'una generació de capellans de clara vocació social, i afegia que va ser sens dubte, en la creació de la nova parròquia de Sant Isidre, a l'Hospitalet, a partir de 1946, un mossèn Bonet va abocat tota la seva capacitat religiosa i social.

Els barris de l'Hospitalet, aleshores, només tenien una riquesa: la gent que hi arribava de tot arreu amb ganes de treballar i amb una gran esperança de futur. Però la vida era dura: no hi havia escoles ni altres serveis indispensables. La parròquia de Sant Isidre es va convertir en un factor de cohesió. El treball social va ser intens. Juntament amb el temple, sorgiren activitats culturals de teatre, de cant i de dansa. Finalment, arribaria l'escola, el Casal del Àngels, la primera del barri, que aviat superaria el miler d'alumnes.

Retrobem aquí aquell intervencionisme social que compartia amb tants sacerdots de la seva generació. Tots ells van promoure, al costat de les esglésies, escoles i amplis espais per a les activitats pastorals i culturals. Els movien una gran voluntat de presència en el seu entorn humà, el gust per la cultura i la confiança que aquesta contribuiria al desvetllament de la fe, un sentit d'Església arrelada que volien acreditar amb signes reals.

Acabem comentant el que hem vist i sentit en assistir als seus funerals. El temple, ple de gom a gom d'amics i feligresos, en senyal d'agraïment i fidelitat.

El taüt amb el cos de mossèn Joan Bonet es va col·locar en una fosa que s'havia obert al passadís de la nau central del temple, prop de l'altar major. Després la van cobrir.

Així descansarà a la parròquia de Sant Isidre de l'Hospitalet de Llobregat, a la parròquia que el va fundar.

Gràcies, Senyor. Feu que la llavor sembrada per mossèn Joan Bonet i Baltà segueixi germinant i creixent.

Antoni Caminal i Jordi Toboso

costumari

Sant Gil i la Mare de Déu de Núria

El dia 1 de setembre és Sant Gil. Sant Gil, abat, fill d'Atenes, desitjós de fugir de la vanitat mundana i de fer vida de penitència, va retirar-se a una cova del Pirineu a fer oració. De fusta de noguera, va fer una imatge de la mare de Déu i una creu. La corrandà ens diu:

*La Mare de Déu de Núria,
feta de cor de noguer;
les nouetes eren bones,
la Mare de Déu, també.*

Tot l'utilitatge d'aquest sant ermità consistia en la imatge i la creu que ell mateix s'havia fet, una olla per coure's la trista minestra que menjava i una campana amb la qual convocava els pastors i la gent bosquerola que rondaven per aquelles afraus.

Empès per una inspiració divina, va abandonar el Pirineu per anar a les ribes del Roine, on va fundar un monestir, del qual fou el primer abat. Abans de deixar la vall de Núria, va enterrar, en la cova que li havia servit d'alberg, la imatge de la Mare de Déu, la creu, la campana i l'olla, que van restar ignorades i oblidades per espai de diversos segles.

Passat molt temps, un pastor de l'Orient, anomenat Amadeu, va tenir una revelació: que en una cova del Pirineu hi havia, enterrades, una imatge de Maria, una olla i una campana, les quals havien pertangut a un sant, i aquest, des del cel, desitjava que la imatge obra seva fos tornada a la veneració. El pastor Amadeu seguidament es posà en camí, i no va parar fins a arribar a la vall de Núria, on va trobar la cova i els objectes enterrats. A la imatge li va erigir una capelleta, que, amb el rodolar del temps, es convertí en el gran santuari encara avui existent.

Sant Gil és patró dels pastors, especialment dels pastors dels vessants pirinencs, i el nom de Gil és molt abundant entre l'element pastoril.

Les dones de casa que invertien les llargues vesprades d'hivern filant prop de la llar, tenien sant Gil per patró, i solien començar el dia de la seva festa la feina de filar, cregudes que el sant els protegiria la feina i els faria sortir el fil fi i bo amb poc esforç.

*Per Sant Gil,
la filadora comença el fil.
Per Sant Gil,
prepara el gresol / per fer fil.*

Sant Gil és invocat contra els somnis dolents i contra la por de la fosca i de la nit. Caminants i viants que havien de trespasar de nits, s'encomanaven a sant Gil per tal que els guardés de por i dels perills que la fosca comporta.

El refranyer diu, *inter alia*, del dia d'avui, 1 de setembre:

*Per Sant Gil, / el cànem a collir.
Per Sant Gil, / l'hivern ja és aquí.
Sant Gil
porta l'hivern / lligat amb un fil.*

**Del Costumari Català
de Joan Amades**

Loteria de Nadal del C.P. d'Horta

3 2 . 4 5 5

**Número adquireble
a partir del
mes d'octubre.**

infantesa

Raconet del soci infantil

Curiositats:

- Quin és l'arbre més trist?
El salze ploraner.
- I el més llarg?
L'arbre genealògic.
- I el més lluminós?
L'arbre de Nadal.

Ordeneu les frases:

- serà / gimcana / divertida. / Aquesta / molt
- la classe. / Penseu en / us he dit / acabat / tot el que / avui. / S'ha
- veure / que diu / acrobàcies aèries / Anem a / aquests de les / riure tant! / que fan

Un planeta comestible

Un amic meu cosmonauta ha anat al planeta X213 i m'ha dut com a record el menú d'un restaurant d'allí dalt. Us el copio:

Entremesos:

- Sorra de riu amb salsa de taps.
- Torradetes de paper secant.
- Embotits de carbó.

Entrants:

- Brou de roses.
- Clavells secs amb suc de tinta.
- Potes de tauletes al forn.
- Tallarines de marbre rosa amb mantega de fanalets trinxats.
- Buryols de plom.

Plats combinats:

- Bistec de ciment armat.
- Tristec a la brasa.
- Tristeses a la planxa.
- Rostit de maons amb teules amanides.

- Pneumàtics de cotxe bullit amb pistons.
- Aixetes fregides (fredes i calentes).
- Teclès de màquina d'escriure (en vers i en prosa).
- Do de pit de pollastre.

Plats per encarrec:

- A escollir.

El planeta X213 és, pel que sembla, tot el comestible. Allí dalt, qualsevol cosa pot ser menjada i paida, fins i tot l'asfalt del carrer. Les muntanyes també? També. Els habitants de X213 ja s'han cruspit serralades senceres.

Si algú, per exemple, fa un volt amb bicicleta i li agafa gana, baixa i es menja el seient o la manxa. Als nens, els agraden els timbres amb bogeria.

Per esmorzar es fa així: sona el despertador, et despertes, agafes el despertador i te'l menges amb dues quixelades.

Carmina

vivències

M'agrada donar bon exemple

(Ve del número anterior.)

Tenim un altre exemple molt clar i dels nostres dies en la mare Teresa de Calcuta. Ella deia:

—La meua comunitat són els pobres. Aquells a qui ningú s'acosta perquè són contagiosos i van molt bruts. Els que no poden demanar almoïna perquè no tenen ni roba per tapar-se. Els que no mengen, els que no tenen ni força per fer-ho. Aquells que no ploren perquè ja no tenen llàgrimes. Els intocables. El Senyor em vol on sóc. Ell em donarà la solució.

I així sorgí la congregació de les Germanes Missioneres de la Cantat.

Fundà la Llar per als Moribunds. Els casos més esborronadors de famolencs, de vells abandonats a la cuneta, de desferres humanes en qui sols lleument batega la vida, són atesos amb un amor inigualable. Un d'aquests moribunds exclamava:

—Tota la meua vida he viscut com una bèstia i ara em moro com un ésser humà.

Quina és la força que empeny tanta caritat? Tot això es sosté per la vida entregada de les religioses de la mare Teresa. Es lleven a les cinc del matí i treballen fins a les nou del vespre, només amb el temps indispensable per als seus actes religiosos i el propi sosteniment. L'oració és el misteriós secret de tanta fortalesa en favor dels pobres i també de la felicitat d'aquestes dones, realment impressionant. La mare Teresa exigeix que les seves seguidores siguin alegres. Diu:

—Es amb alegria que s'ha de tocar Crist sota aquesta capa de misèria, car l'alegria és amor. L'alegria és una oració; l'alegria és la força; l'alegria és una xarxa d'amor amb què molt fàcilment es pesquen ànimes... Un cor alegre és un cor cremat en l'amor... Un senzill somriure, una petita visita, el sol fet d'encendre foc, escriure una carta a un cec, llogar alguna cosa a algú..., és el nostre amor a Déu en acció.

La mare Teresa és una religiosa de veritat. És un exemple viu que l'Església és servei. A l'Índia és considerada com una heroïna nacional. I per tot arreu continua pregonant:

—Urgeix ajudar els nostres germans més necessitats.

Recordem la vivència de sant Pasqual Bailon: Aquest home primer fou pastor i també feia de saltimbanqui pels carrers. Més tard es va fer frare menor dels franciscans. Tenia vocació de contemplatiu; era un home molt senzill i molt devot de l'Eucaristia i també de la Mare de Déu.

Al convent, el mestre de novics va observar que cada nit es llevava sense fer soroll i se n'anava a l'església. Un dia va decidir espial-lo, i va veure que no parava de fer salts mortals davant del Sagrari. Quan li preguntà per què ho feia, Pasqual respongué:

—A Jesús se li ha de donar el millor que un té.

I fer salts mortals era el que ell sabia fer a la perfecció.

En la seva última visita pastoral a Horta, el

senyor bisbe Mn. Pere Tena va visitar alguns malalts. Va anar a expressar el seu amor i amistat a alguns malalts de la nostra Parròquia. Van ésser unes trobades plenes d'emocions per part dels malalts, dels seus familiars, dels visitadors que l'acompanyaven i també del bisbe. Les llàgrimes omplien els ulls de tothom.

Les seves sentides paraules de consol recordant la participació del malalt en el sofriment de Crist i també en la seva resurrecció, varen fer que tots se sentissin estimats i reconeguts per Nostre Senyor.

Donem gràcies a Déu i procurem visitar les persones malaltes per portar-los el testimoniatge de tota la comunitat parroquial.

I finalment vull recordar el bon exemple dels nostres pares. El diari *Avui* del dia 10 d'abril de 1983 publicava un article titulat *Les sardines de llaua* que deia: "Acabo de menjar-me un parell de llesques de pa amb tomàquet i dues sardines de llaua, grosses i molsudes, al seu damunt, i no podeu imaginar-vos com he fruit."

Feia molt temps, anys!, que no en menjava, i avui, en tornar-ho a fer, m'ha vingut una munió de records a la memòria. El gust fort de les sardines d'oli, en paladejar-lo de nou, ha estat com aquell perfum que ens porta belles remembrances.

Durant molts anys la sardina d'oli d'oliva figurà entre el entreteniments familiars dels dies solemnes, i, no sé per què, però tots els germans li teniem molta estima. Als primers anys quaranta, poc després d'acabada la guerra, vaig començar a fer excursions i, de la motxilla meua i de les dels companys, sempre en sortien el pa amb truita i, com a mostra de normalitat alimentària, la llaua de sardines. Eren temps de vaques magres.

Després, per aquelles coses que un no acaba d'explicar-se, la sardina de llaua fugí de la meua vida, desaparegué del plat d'entreteniments i no va aparèixer més en les meves excursions. Per això, avui, en tornar el seu gust a la meua boca, he recordat moltes coses del meravellós temps de la infantesa, de l'adolescència i de la joventut, coses d'aquell temps en què les responsabilitats eren poques —els pares procuraven per nosaltres—, tot era lluminós als nostres ulls, i la vida i l'esperança alenaven amb força i ho embellien tot.

Sí, m'han vingut al pensament moltes coses, molts fets, però només parlaré del record dels pares, de la mare suau i dolça que disposava el menjar de la família tenint en compte el dia de la setmana i les festivitats del calendari, que repassava la roba i sargia els mitjons, i del pare, l'home fort i bo que donava seguretat i confiança a tots, en les hores bones i quan la malaltia ens retenia al llit, l'home que tenia la paraula justa i que portava damunt les espatlles l'economia i la tranquil·litat de la família.

Però no és això el més important del que he recordat dels pares, sinó el fet que, si els meus germans i jo tenim fe en el Crist, és gràcies a ells; aquest meravellós do de Déu ens va ésser donat a través del seu testimoniatge, un testimoniatge que nosaltres no vàrem demanar, però, sabent ells que era el millor que posseïen, ens el varen donar des del principi fins al moment de llur respectiva mort, i no a través d'una vida fàcil i regalada, sinó d'una vida com totes les vides, amb alegries i penes, amb treball i esforç; però, això sí, a través d'una vida de fe plena de pau i serenor.

Recordo el bateig dels germans més petits, el passeig pel parc de la Ciutadella en cotxe de cavalls i la xocolatada al menjador de casa; les primeres comunions, amb la festa a l'església i a la llar; el pessebre de Nadal — el pare muntava l'estructura, posava els llums i el cel, i la mare el suro, la molsa, les figures

i el naixement—; la festa de Reis cada any, amb l'alegria de petits i grans; setmana santa, amb el xivarri de dissabte de glòria, l'alegria de la Pasqua i la il·lusió de la mona que enviaven els padrins; el sant de cada membre de la família; el rosari complet del vespre de Tots Sants a intenció dels difunts, i la castanyada després; la festa de la Puríssima, festa gran de la Verge i sant de la mare.

La mare va ensenyar-nos el senyal de la creu i les primeres oracions del matí i el vespre; el pare beneïa la taula i donava les gràcies pels aliments presos; abans de sopar s'encienien els ciris a la Mare de Déu de Montserrat del menjador i es deia el rosari... Els pares van ensenyar-nos el catecisme i les pràctiques cristianes sense preguntar-nos si volíem ser cristians o no, de la mateixa manera que ens alimentaren, instruíren i portaren a l'escola per complementar i ampliar la nostra formació, també sense consultar-nos-ho.

Aquest record dels meus pares, el millor record de tots els que m'ha portat el paladeig de les sardines, em porta a demanar a Déu, i a demanar-ho per tots els pares cristians, una fe prou ferma, prou convençuda i prou viva, perquè siguem, per als nostres fills, testimonis autèntics del millor que Déu ens ha donat: la fe en Crist.

Joan Homar i Gibert

Generalitat de Catalunya

**Catalunya,
un país solidari**

Moltes associacions t'estan esperant. **Truca'ns**

900 300 500

O vine a la Direcció General d'Acció Cívica o a l'oficina de Benestar Social més propera.

Gráficas Fomento, S.A. // Esplugues Ll. // D.L. 12.935-89